

hazai szakirodalom alig foglalkozott az egyes vállalati tevékenységek, illetve egyes vállalatrészek értékesítéssel történő megszüntetésének problémáival. Olvashatunk – többek között – a döntési folyamatot kiváltó tényezőkről, a megtérülés meghatározásáról, a különböző megoldási lehetőségekről, alternatívákról és azok hatásairól.

A vállalat úgy is növekedhet és erősödhet, hogy egyesül egy másik vállalattal, a vállalati fúziók célja ugyanaz, mint minden más beruházás: értéknövelés, tartós versenyelőny szerzése. A fúzió pénzügyi irányítási szempontból a válságkezelést és a vállalati növekedést egyaránt célul tűzheti ki. Megismerjük módjait, piaci dimenziók szerinti felosztását, finanszírozásuk szerinti megkülönböztetésüket (kézpénzzel, részvényekkel, idegen tőkével történő megszerzés). A továbbiakban a fúzió előnyeit részletesen elemzi a könyv (adósságkapacitás és piaci érték növelése) az előnyöket bizonyító számszerű modellek kíséretében.

Katits Etelka a vállalati életciklus egyes szakaszaiban szükséges pénzügyi döntések eszközeit bemutató munkája újszerűsége mellett a tankönyvek és a kézikönyvek követelményeinek egyaránt megfelel, és hasznosan gazdagítja a hazai szakirodalmat.

R. I.

Jocelyn Murray

AZ AFRIKAI VILÁG

ATLASZA

Helikon Kiadó, 2003

Gyermekkorunkban álmaink földje, felnőtt korunkban a tudatlanságunké – ami megengedhetetlen. Elkerülhetetlen, hogy a bolygónk különböző országairól, népeiről al-

kotott ismereteink hiányosak legyenek, ezért nem is feltétlenül szégyenletesek tudásunk e hiányosságai. Azonban az, hogy a legtöbbünk milyen keveset tud Afrika népeiről, országairól, Talleyrand szavaival élve több mint bűn, hiba. Nem csupán intellektuális felkészültségünk megbocsáthatatlan hiányossága, de a lehetőségeink megengedhetetlen elvesztegetése is, hogy hiányos, bizonytalan vagy éppen téves ismereteink legyenek világunk olyan jelentős részéről, mint a Fekete Földrészt. Ehhez már régóta túl kicsiny a világ és túl értékes minden része, lakója. Mégis, vegyük számba, hogy buta sablonokon és hírműsorok nemritkán sekélyes tájékoztatásain túl mennyit tudunk Afrikáról, és rájövünk, hogy döbbenetesen keveset. Ha egy afrikai tud ennyit rólunk, Európáról, jogosnak érezzük, hogy műveletlennek, tájékozatlannak tekintsük érte. És magunkat?

A Helikon Kiadó nagy atlasz sorozata értékes segítséget ad ahhoz, hogy kiegészítsük, vagy legalább is a művelt embertől elvárható alapszintre hozzuk a világ különböző részeire vonatkozó ismereteinket. Ezt kínálja ez a könyv is: átfogó és sokoldalú képet az afrikai népek, civilizációk világáról. Az innen meríthető ismeretek még nem tesznek művelté e téren, de alapul szolgálnak ahhoz, hogy kezdjük megérteni, milyenek is az ott élők, és ne csak kívülről, értetlenül szemléljük őket, mint ostoba ember egy egzotikus világot. Afrika minden szempontból alapvető jelentőségű részét alkotja világunknak, múltunknak, jelenünknek, gazdasági életünknek, (geo) politikai viszonyainknak. Itt is olvashatjuk: e földrészt méretét csupán Ázsiáé múlja felül, területe háromszorosa Európáénak. Mai ismereteink szerint innen indultak embertani gyökereink, és itt alakult ki

az emberiség első magascivilizációja, az Egyiptomi Birodalom. Afrika egyszerre nagy lehetősége és nagy fenyegetése az emberiség jövőjének, s közvetlenül is a XXI. századi sorsunk alakulásának. E könyv a maga 240 oldalával szükségképpen csak igen vázlatos képet adhat róla, de ez is jól érzékelteti, hogy e kontinens bizonyos vonatkozásokban ígéretesen gazdag, ugyanakkor azonban a világ fejlett részének mai anyagi-technikai színvonalához viszonyítva számos területen igencsak szegény. Az pedig kétségbevonhatatlan, hogy a kapcsolatok mind sűrűbbre és közvetlenebbre fűződésével ami ott történik, szó szerint velünk is történik. Aki még bízik abban, hogy mi magunk döntjük el, mennyi közünk van Afrikához, hogy az ottani problémák árát nem kell feltétlenül megfizetnünk, az intő példaként gondoljon akár az AIDS-re, akár arra, hogy a világ egy másik tájáról nemrég elindult egy új vírus, és hatására a mai becslések szerint mintegy egy százalékkal lesz kisebb a világ gazdaság 2003. évi növekedése.

A térképekkel bőségesen ellátott könyv kiindulásul rövid áttekintést ad Afrika természetföldrajzi viszonyairól. Ez nélkülözhetetlen a földrész és az ott élő népek történetének, múltbeli és mai helyzetének megértéséhez. Ráérezhetünk, milyen hihetetlenül változatosak a kontinens természetföldrajzi adottságai, tájai, természeti és gazdasági viszonyai. A következő blokk fejezetei a kulturális háttér fő elemeit vázolják. Szól a nyelvek zavarbaejtő sokaságáról, a népek etnikai változatosságáról. A hajdani afrikai királyságokat és birodalmakat bemutató fejezet a témában járattalannak nemegy meglepetéssel is szolgál. Megtudhatjuk, hogy az i.e. VIII. században a Nílus mentén született Kus királyai elfoglalták

Egyiptomot, hogy e királyságnak saját írása is volt, hogy a föníciaiak afrikai szomszédai a belső vidékeken Karthágó vetélytársaiként létrehozták a saját királyságaikat, hogy a berber Fátimida-dinasztia a IX. században létrehozta az Egyiptom, Szíria és Arábia egyes részeit is magában foglaló államát, fővárosául megalapította Kairót és ott létrehozta az Al-Azhar egyetemet, amely a világ egyik legelső felsőoktatási központja, és máig az egyik leghíresebb muszlim egyetem, hogy milyen szerepet játszott a népek, birodalmak és kapcsolatok ókori fejlődésében a kereskedelem – és sorolhatnánk. Rövid áttekintést kapunk az urbanizációról, a nagyvárosok megjelenéséről – az utóbbi fejezetből azt is megtudhatjuk, hogy a XIV. századra Kairó félmillió lakosával és hírneves egyetemével Európa és a Közel-Kelet legnagyobb metropolisává nőtt.

Az ismertetések nyomán ugyanakkor számos kérdés is felmerül bennünk. Vajon Fekete Afrika népei csekély kivételtől eltekintve miért használtak írást? Látunk technológiai vonatkozásban is magas színvonalú képzőművészetet – vajon a saját, szerves fejlődésükben miért álltak/rekedtek meg az iparosodás megdöbbenően alacsony szintjén? Azt már következtetésként feltételezzük, hogy ez utóbbi okán nem fejlődtek ki az európai értelemben vett reáltudományok.

A harmadik részben Afrika jelenlegi nemzetállamairól találunk ismertetést lexikoni terjedelmű szócikkekben: néhány mondat a földrajzi és a természetföldrajzi jellemzőkről, és néhány bekezdés a történelemről, valamint a legfontosabb politikai és gazdaságföldrajzi statisztikai mutatók. Az egyes országokat nagyobb régiókba sorolva mutatja be, és minden ilyen

régió általános jellegzetességeiről szöveges-képes bevezető ad átfogó képet.

A Helikon atlaszainak okos gyakorlata szerint bizonyos, kiemelkedően fontos részműveknek a kötet külön oldalakat szentel. Ezek mindenekelőtt az afrikai kulturális örökség kiváltképpen látványos megnyilvánulásait kívánják szemléltetni néhány mondatos ismertetéssel, igen jó fényképekkel és képmagyarázatokkal.

O.P.

Marosán György

A SIKER RECEPTJE

A XX. SZÁZAD GAZDASÁGI
SIKERTÖRTÉNETEI
ÉS LEGFONTOSABB
MENEDZSMENTLECKÉI

Kossuth Kiadó, 2003

Csak tudnám, hogy egy ilyen okos könyvnek miért adnak ilyen buta címet! Aki csak kicsit is érti a gazdaság működését, az tudja, hogy a siker receptje nem létezik: nincs olyan recept, know-how, program vagy algoritmus, amelynek a követése biztosan sikerre vezetne. Aki még kicsivel többet is átlát, tudja azt is, hogy a siker receptje elvileg sem létezhet. Ennek okai közül a következőket említem meg:

Némi egyszerűsítéssel kimondható, hogy a piaci verseny viszonyai között, a szereplők összességét tekintve, a siker zéró összegű játszma: egy-egy ügyletben, s szintűgy az ügyletek sorozataiban azt lehet megnyerni, amit a többi tényleges, illetve potenciális szereplő nem nyer meg. A kivételt elsősorban a növekedés jelentheti, ha bővíti a gazdasági lehetőségeket, ösz-

szességükben növeli az elérhető eredmények, hozamok nagyságát – de a versenyző felek még így is egymás elől viszik el a nyereséget. Méginkább igaz ez stratégiai értelemben: a siker azzal valósul meg, ha tartósan kisajátítjuk magunknak a lehetőségek javát. Igen érzékletesen fejezi ki ezt egy másik, nemrég megjelent kiváló menedzsment szakkönyvben, Charles M. Farkas & Philippe De Backer Született vezetők c. művében (JKK-KER-SZÖV, 2002): „Nem elég az én sikerem, az ellenségnek meg is kell buknia”. Ha tehát létezne is a recept, amelynek felhasználása sikerre vezet, csak addig tudná segíteni a boldog birtokosát, amíg az egyedülként élvezi ezt a tudást, hiszen amint más is megismeri, e tekintetben már egyenlő eséllyel indulnak egymás ellen, s ezzel e recept azonnal elveszíti varázserejét.

További ok, ami miatt a siker receptje nem létezhet, hogy a cégek a gazdaságban és a gazdaságból élnek, annak mindenkorai feltételrendszerében kell elérniük a sikert, a gazdaság pedig rendkívül bonyolult, összetett rendszer, amely mindezek felül még állandóan változik is. A siker biztosításához egy ilyen receptnek fáziskésés nélkül kezelnie kellene az összes lényeges tényezőt, azok összefüggéseit, egymásra hatásait és mindezek változását, sőt bizonyos időtávon még előretekintést is adnia – ez pedig nyilvánvalóan megvalósíthatatlan.

Ha pedig valakit mindez még nem győzött meg, olvassa el Marosán e valóban kitűnő, nagyon sok hasznos tudást kínáló könyvét, és minden bizonnyal látni fogja a lényegét: vannak stratégiák, amelyek alkalmazása bizonyos helyzetben, bizonyos körülmények között, bizonyos vezetők kezén sikerre vezetett. Egyik sem általános érvényű, nem is arra való, hogy megpró-